

Občinska
knjižnica
Jesenice

Načrt nakupa knjižničnega gradiva za leto 2019

http://www.knjiznica-jesenice.si/akti.htm?mode=get_content&content_id=86

Izhodišča in cilji letnega nakupa knjižničnega gradiva

Osnova za načrtovanje nakupa knjižničnega gradiva je strateški dokument Načrt gradnje zbirke knjižničnega gradiva v Občinski knjižnici Jesenice (2015) in strokovna priporočila v naslednjih dokumentih:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2003),
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018-2028 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 15. 3. 2018),
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994).

Občinska knjižnica Jesenice (v nadaljevanju knjižnica) je kot splošna knjižnica namenjena celotni populaciji na območju občin Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, zato mora biti izbor gradiva čim bolj pester oziroma ustrezen željam in potrebam uporabnikov.

Cilji načrtovanega letnega nakupa knjižničnega gradiva 2019

Knjižnica letni nakup knjižničnega gradiva oblikuje v skladu s svojim poslanstvom in glede na opredelitve v Načrtu gradnje zbirke knjižničnega gradiva v Občinski knjižnici Jesenice. Najpomembnejši cilji nakupa so:

- kakovostna knjižnična zbirka v osrednji knjižnici, ki bo podpirala informiranje, učenje in ustvarjalnost uporabnikov, razvoj bralne kulture in funkcionalne pismenosti,
- kakovostne knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah, ustrezne potrebam uporabnikov,
- uporabnikom omogočiti seznanitev s kakovostno založniško produkcijo,
- zbiranje in posredovanje gradiva in informacij o lokalni kulturni dediščini,
- pridobivanje gradiva, ki bo omogočalo različne dejavnosti za uporabnike knjižnice,
- uporabnikom dostop do e-knjig v slovenščini,
- zajeti publikacije večine slovenskih založb in vsaj 15% naslovov, ki jih bo podprla Javna agencija za knjigo (JAK),
- kljub znižanjem sredstev za nakup upoštevati strokovna merila in priporočila o obsegu prirasta v knjižnični zbirki.

Knjižnica z nakupom gradiva načrtuje pozitivne učinke za dejavnost:

- primeren obseg zbirke in prirasta glede na normative oziroma pretekle dosežke,
- povečanje izposoje knjižničnega gradiva oziroma obrata zbirke,
- povečanje števila članov glede na prejšnja leta.

Doseganje ciljev načrtovanega nakupa knjižničnega gradiva bo odvisno od višine zagotovljenih namenskih sredstev občin in Ministrstva za kulturo (Ministrstvo), ponudbe in dosežene povprečne cene.

Vsebinska merila letnega nakupa v letu 2019

- Glede na značilnosti okolja in strukturo članstva so večje potrebe po gradivu naravoslovno-tehničnih strok (železarstvo, strojništvo, srednje strokovne šole) in medicine (bolnišnica, fakulteta za zdravstveno nego, srednja medicinska šola), družboslovju in humanistiki (gimnazija, srednja vzgojiteljska šola, socialni zavodi in osnovne šole), jezikoslovju (turizem – tuji jeziki), športu (predvsem gorništvu in zimski športi).
- Knjižnica načrtuje nakup splošnega strokovnega in poljudnega gradiva za vse generacije uporabnikov, ki bo podpiralo vseživljenjsko učenje, spodbujalo ustvarjalnost in vedoželjnost.
- Knjižnica načrtuje nakup vsaj 100 naslovov osrednjega slovenskega informativnega periodičnega tiska. Prav tako bo knjižnica omogočila dostop do informacij javnega značaja in informacij o dogajanju v lokalnem okolju vseh treh občin.
- Knjižnica načrtuje nakup kakovostnega izvirnega slovenskega in prevodnega leposlovja za odrasle in mladino. Za najmlajše uporabnike bo izbirala kakovostna literarna dela z estetskimi ilustracijami, ki bodo v bralcih razvijala besedni zaklad in čut za lepo.
- Knjižnica bo pridobivala relevantno domoznansko gradivo vseh vrst.
- Knjižnica načrtuje nakup kakovostnih filmov na DVD-jih, nakup zgoščenk s kakovostno glasbo pa zaradi pomanjkanja prostora in zmanjšanega zanimanja uporabnikov v omejenem obsegu.
- Knjižnica načrtuje nakup e-knjig v slovenščini.
- V nakup bo vključeno 95% gradiva, ki bo izšlo v letu 2019 (oziroma ob koncu leta 2018), starejše gradivo pa, če bo to kljub možnosti medknjižnične izposoje smiselno.
- Načrtovan nakup knjižničnega gradiva bo sicer upošteval priporočeno razmerje med strokovnim gradivom (60%) in leposlovjem (40%), kolikor bo to mogoče, vendar bo doseganje razmerja odvisno od razpoložljivega denarja in ponudbe na tržišču. Poleg tega je v knjižnični mreži več manjših knjižnic, kjer je več potreb po gradivu za prosti čas in leposlovje kot pa po strokovnih delih.

Značilnosti in potrebe okolja

Knjižnica opravlja knjižnično dejavnost za 30.382 prebivalcev (SURs, 1. 1. 2018) v treh občinah Gornjesavske doline: Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica.

Občina Jesenice je mestna občina, v kateri živi dve tretjini vseh prebivalcev. Občino določa dediščina železarstva, šolska, zdravstvena, kulturna in športna

infrastruktura, med drugim ima tri osnovne šole, od tega eno s prilagojenim programom, fakulteto za zdravstveno nego in dom starostnikov. Za občino so značilne dnevne migracije prebivalstva, večkulturno prebivalstvo, nizka stopnja izobrazbe prebivalcev, visoka stopnja brezposelnosti.

Občina Kranjska Gora je usmerjena v turizem, zanjo je značilna dnevna migracija prebivalcev.

Občina Žirovnica je najmanjša, usmerjena v obrt in kmetijstvo, značilne so dnevne migracije prebivalstva.

Značilnosti okolja se odražajo v strukturi uporabnikov knjižnice in njihovih potrebah, ki jih knjižnica upošteva pri nakupu knjižničnega gradiva. V osrednji knjižnici je glavnina knjižnične zbirke strokovnega gradiva in kakovostnega leposlovja ter neknjižnega gradiva. Manjše knjižnične enote so namenjene predvsem manj mobilnim uporabnikom, ki večinoma izbirajo leposlovno gradivo za svoje kulturno bogatenje in preživljanje prostega časa, zato je delež nakupa leposlovja večji.

Informacijske potrebe bo knjižnica zadovoljila z nakupom splošnega slovenskega periodičnega tiska, z dostopom do elektronskih izdaj časopisov, z gradivom lokalnih skupnosti in državnimi informativnimi publikacijami javnega značaja.

Okolje potrebuje tudi zbirke gradiva v jezikih etničnih skupin na območju in tujih jezikih, vendar osrednja knjižnica nima potrebnega prostora, da bi te zbirke lahko dograjevala in omogočila ljudem nemoten dostop do njih.

Naraščajo potrebe po načrtnem zbiranju domoznanskega gradiva. Zaradi pomanjkanja prostora, pa tudi zaradi uvajanja novih tehnologij se v teh nalogah knjižnica vse bolj posveča zbiranju gradiva v elektronski obliki.

Razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti

V letu 2019 bo knjižnica kupila kakovostno knjižnično gradivo, s katerim bo lahko podprla razvoj bralne kulture in informacijske pismenosti. Knjižnica bo v nakup vključila izdaje, ki sta jih podprla JAK in Ministrstvo za kulturo. Branje kakovostnega leposlovja bo knjižnica spodbujala s priporočilnimi seznamami in z različnimi projekti in dejavnostmi za odrasle in mladino, npr.: ure pravljic, pogovori o knjigah, literarne uganke, bralni projekt Berem z Brihto in različne bibliopedagoške ure za otroke in mladino, bralni projekt Ta veseli knjižni svet in bralni klub za odrasle, literarni večeri, priložnostne razstave gradiva.

Za podporo razvoja informacijske pismenosti knjižnica kupuje priročnike za uporabo sodobnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Obseg nakupa knjižničnega gradiva

Število načrtovanih enot je vezano na število prebivalcev posamezne občine (uporabljeni so podatki z dne 1. 1. 2018, SURS) in na doseženi obseg zbirke gradiva v knjižnicah. Po Pravilniku je predpisani obseg letnega prirasta 200 enot na 1.000 prebivalcev in 20 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev. Po Standardih je število načrtovanih enot poleg števila prebivalcev posamezne občine (uporabljen podatek je z dne 1. 1. 2017) vezano na doseženi obseg zbirke gradiva v knjižnici. Kjer je dosežen standard 4 knjige na prebivalca, 0,4 enote neknjižnega gradiva na prebivalca in v krajevni knjižnici vsaj 30 naslovov informativnega periodičnega tiska, v osrednji pa 100 naslovov, mora prirast doseči 250 knjig na 1.000 prebivalcev in 25 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev. Kjer zbirka ne dosega standardov,

mora biti prirast večji, in sicer 400 knjig na 1.000 prebivalcev in 0,4 izvodov neknjižnega gradiva na prebivalca.

Zaloga knjižničnega gradiva v celotni OKJ ustreza določilom Standardov, to je 4 knjige oziroma 0,4 enote neknjižnega gradiva na prebivalca. Pod priporočili Standardov je zaloga v eni krajevni knjižnici oziroma zaloga neknjižnega gradiva v nekaterih krajevnih knjižnicah (Tabela 1)

Tabela 1: Zaloga knjižničnega gradiva 1. 1. 2018

Zaloga 2017 Enote knjižnice	Prebivalci*	Zaloga 2017		Skupaj	Izvodov na prebivalca	
		knjižno gradivo	NBM		knjižno gradivo	NBM
Jesenice	20.759	79.850	7.925	87.775	4	0,38
Hrušica	1.630	9.001	424	9.425	6	0,26
Javornik-Koroška Bela	1.885	10.058	275	10.333	5	0,15
Skupaj občina Jesenice	20.759	98.909	8.624	107.533	5	0,42
Kranjska Gora	5.212	23.168	1.986	25.154	4	0,38
Dovje-Mojstrana	1.718	13.109	820	13.929	8	0,48
Gozd-Martuljek	636	4.212	33	4.245	7	0,05
Rateče	618	2.437	29	2.466	4	0,05
Skupaj občina Kranjska Gora	5.212	42.926	2.868	45.794	8	0,55
Žirovnica	4.411	20.706	2.022	22.728	5	0,46
Skupaj	30.382	162.541	13.514	176.055	5	0,44

*SURS 1. 1. 2018

Obseg predlaganega nakupa knjižničnega gradiva

Izhodišče načrtovanega nakupa so namenska sredstva v občinskih proračunih za leto 2019 in izhodišča Neposrednega poziva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2019 Ministrstva za kulturo (MK). Izhodiščna cena za načrtovanje nakupa knjižničnega gradiva je povprečna cena za gradivo v letu 2017, to je 21 EUR. Glede na pričakovana sredstva bo knjižnica lahko kupila 4.955 enot gradiva oziroma 163 enot na 1.000 prebivalcev. Obseg načrtovanega nakupa ne ustreza niti Pravilniku (200 enot na 1000 prebivalcev) niti Standardom (250 enot na 1000 prebivalcev). (Tabela 2)

Tabela 2: Obseg predlaganega nakupa knjižničnega gradiva za leto 2019 po financerjih

Financerji	Število enot	število enot	število enot
		na 1.000 preb.	na 1 preb.
Občina Jesenice	1.429	68,84	0,07
Občina Kranjska Gora	1.341	257,29	0,26
Občina Žirovnica	905	205,17	0,21
Skupaj občine	3.675	120,96	0,12
Ministrstvo za kulturo	1.280	42,13	0,04
Skupaj	4.955	163,09	0,16

Načrtovani nakup gradiva za leto 2019 (4.955 enot) bo obsegal:

- 4.399 knjig in 210 serijskih publikacij,
- 346 enot neknjižnega gradiva na fizičnih nosilcih, oziroma:

- 0,145 enot knjižnega gradiva na prebivalca,
- 104 tekoče naslove informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) v osrednji knjižnici,
- povprečno 15 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) na organizacijsko enoto,
- 0,011 enote neknjižnega gradiva na prebivalca oziroma 11 na 1.000 prebivalcev. Zaradi pomanjkanja prostora v osrednji knjižnici na Jesenicah, slabše ponudbe in manjšega zanimanja uporabnikov je tudi nakup manjši.

Knjižnica načrtuje nakup gradiva na različnih medijih, in sicer 93 % tiskanih medijev in 7 % neknjižnega gradiva. (Tabela 5)

Tabela 5: Predlagan obseg nakupa za leto 2019 po vrstah gradiva

Nakup 2019	število enot	delež nakupa v %
knjige	4.399	89
serijske publikacije	210	4
Skupaj knjižno gradivo	4.609	93
neknjižno gradivo	346	7
Skupaj neknjižno gradivo	346	7
Skupaj	4.955	100

Načrtovan obseg naslovov po zvrsteh, zastopanost in dostopnost knjižničnega gradiva

Z nakupom knjižničnega gradiva bo knjižnica zajela vsa vsebinska oziroma tematska področja v vseh enotah knjižnice, v skladu z lokalnimi potrebami.

Načrtovan je nakup 2.500 naslovov različnega knjižničnega gradiva. Upoštevali bomo strokovna priporočila o razmerju naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom (60 % - 40 %) ter gradivom za otroke in odrasle (30 % - 70 %), kolikor bo to mogoče, vendar na osnovi izkušenj načrtujemo drugačna razmerja, in sicer: 50 % strokovnega gradiva (1.250) in 50 % leposlovja (1.250) ter 25 % za otroke (625) in 75 % naslovov (1.875) za odrasle. Zaradi nizkega obsega sredstev za nakup knjižničnega gradiva knjižnica pri prirastu ne dosega strokovnih priporočil o obsegu in razmerjih med zvrstmi in namembnostjo knjižničnega gradiva. Najbolj je zmanjšan prirast knjižničnega gradiva v krajevnih knjižnicah. Poleg tega so potrebe uporabnikov knjižnice večinoma usmerjene v leposlovje. Na doseganje priporočenih razmerij med zvrstmi in namembnostjo knjižničnega gradiva vpliva tudi ponudba na trgu. Že nekaj let je npr. ponudba poučnega gradiva za mlade manjša ali neustrezna, kar znižuje delež strokovnega gradiva za mladino.

V nakup bomo vključili vsaj 15 % gradiva, katerega izdajo bo podprla JAK.

Zagotavljanje dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

Knjižnica ima osem organizacijskih enot: v občini Jesenice tri, v občini Kranjska Gora štiri in eno v občini Žirovnica. Nakup gradiva bo razdeljen po enotah glede na

velikost, število uporabnikov oziroma prebivalcev na območju ter značilnosti okolja ter glede na sredstva občin financerk in sorazmeren delež sredstev Ministrstva za kulturo glede na število prebivalcev. (Tabeli 6 in 6 a)

Tabela 6: Predlog nakupa knjižničnega gradiva 2019 po občinah

Občina	Število prebivalcev	Število enot gradiva	Delež nakupa v %
Jesenice	20.759	2.138	43
Kranjska Gora	5.212	1.727	35
Žirovnica	4.411	1.090	22
Skupaj	30.382	4.955	100

Tabela 6 a: Porazdelitev predlaganega nakupa gradiva 2019 v knjižnični mreži

Enote knjižnice	Vrste gradiva (brez e-knjig) - število enot			
	K	N	S	SKUPAJ
Jesenice	1.768	160	104	2.032
Hrušica	60	0	14	74
Javornik-Koroška Bela	30	0	2	32
Skupaj občina Jesenice	1.858	160	120	2.138
Kranjska Gora	1.120	100	31	1.251
Dovje-Mojstrana	420	0	24	444
Gozd-Martuljek	15	0	7	22
Rateče	10	0	0	10
Skupaj občina Kranjska Gora	1.565	100	62	1.727
Žirovnica	976	86	28	1.090
Skupaj	4.399	346	210	4.955

Legenda: K - knjige, N - neknjižno gradivo, S - serijske publikacije, E – elektronske knjige

V letu 2019 za vse člane knjižnice načrtujemo možnost izposoje e-knjig v slovenščini od doma. Zbirka e-knjig obsega 679 naslovov oziroma licenc. Za leto 2019 knjižnica načrtuje nakup 247 licenc e-knjig v slovenščini.

Prizadevali si bomo, da bodo v vseh enotah knjižnične zbirke kakovostne. Posamezne zbirke bomo dopolnjevali z medoddelčno in medknjižnično izposajo. Knjižnica v medknjižnični izposoji sodeluje z drugim knjižnicami, zlasti s knjižnicami v regiji. Najbolj obsežno je sodelovanje z osrednjo območno knjižnico Mestno knjižnico Kranj, preko katere svojim uporabnikom omogočamo tudi dostop do več elektronskih baz. Uporabniki si lahko gradivo izposodijo v kateri koli naši enoti, ker so članske izkaznice enotne.

V zvezi z dostopnostjo knjižnične zbirke letu 2019 načrtujemo:

- tedensko število ur odprtosti osrednje knjižnice: 63 ur,
- delež odprtosti organizacijskih enot v skladu z določbami Uredbe: 100,
- delež organizacijskih enot z dostopom do vzajemnega kataloga: 100%.

Zaključek

Predlagani obseg nakupa knjižničnega gradiva v letu 2019 je zaradi pričakovanih sredstev financirjev nižji, kot ga določa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, in nižji od priporočil Standardov. Izvedljiv bo, če bodo vsi financerji prispevali pričakovani delež sredstev in če povprečna nabavna cena enote gradiva ne bo presegla pričakovanih. Občine financerke naj bi zagotovile 71 % sredstev, Ministrstvo za kulturo pa 29 %. Namenska sredstva knjižnici že nekaj let ne omogočajo kakovostnega in primerno obsežnega prirasta knjižničnega gradiva. Načrtovana razmerja med vrstami in namembnostjo gradiva bodo odvisna tudi od ponudbe na tržišču.

Jesenice, 8. november 2018

Veronika Osredkar, direktorica